

WANDELGIDS

Provinciedomein Wallemote-Wolvenhof

- ┃ geschiedenis
- ┃ flora
- ┃ fauna

Provincie
West-Vlaanderen
Door mensen gedreven

Kwaliteit. Het zit in ons.

De familie Vanden Bogaerde

De kasteelbouwers van Wallemote-Wolvenhof waren twee broers uit een welvarende familie van Izegemse grootgrondbezitters. Hun overgrootvader Jozeph Vanden Bogaerde werd bij de Belgische onafhankelijkheid in 1830 als burgemeester van Izegem benoemd en bleef dit tot zijn overlijden in 1832. Zijn kleinzoon Valère Vanden Bogaerde werd in 1900 als zevende burgemeester van Izegem verkozen en bleef dit tot zijn plotse dood in 1904. De Burgemeester Vanden Bogaerdelaan in het centrum van Izegem draagt zijn naam. Valère gaf de aanzet tot de bouw van beide kastelen maar het waren zijn twee oudste zonen, Emile en Gaspard, die de plannen uitvoerden.

Twee kastelen

De familie Vanden Bogaerde stelde de Izegemse stadsarchitect Jules Vercoetere aan als ontwerper van de kastelen Wolvenhof, Wallemote en bijgebouwen. In 1912 werd gestart met de bouw van de kastelen en met de aanleg van de bijbehorende parken. Een terrein van 12 ha werd volledig vergraven voor de aanleg van vijvers en voor het ophogen van terreinen. De Vanden Bogaerde's kochten ook voor 1800 fr een openbare weg, die door hun parken liep, van de stad Izegem aan. Op 21 december 1913 schreef het dagblad "Boos Izeghem":

"Kastelen. Wie lang naar de "Mol" niet geweest heeft, en die langs daar ene wandeling doet, heeft moeite om aldaar de streek te verkennen. Tussen de "Mol" en de "Boschmolens" verheffen zich althans twee kastelen, te midden overgrootte en welbeplante parken. Het een kasteel is reeds in 't drooge, en men werkt slag om slinger om het ander ook onder dak te brengen. Alles gaat goed en rap vooruit; om de werken te bespoedigen zijn er in de laatste dagen heele voeren vensterramen alhier toegekomen uit Gent."

Naast kastelen verrezen er ook een gebouw met twee personeelswoningen, paardenstallen en koetsenberging evenals een portierswoning tegenaan de Kokelarestraat. In het park van Wolvenhof werden een mooie boogbrug en een prieeltje met zuilen gebouwd.

De twee oudste zonen van Jules Vanden Bogaerde gingen hun intrek in de kastelen nemen. Voor Emile was het Wolvenhof bestemd, zijn initialen vinden we op de leuning van de brug. Gaspard kreeg Wallemote, zijn initialen zien we bovenaan op de voorgevel; op de achtergevel is het bouwjaar 1913 vermeld. Beide kastelen bezaten gemeenschappelijke bijgebouwen: toegangspoort, portierswoning en remises. Pas in 1952 kreeg Wallemote een eigen poort.

De Eerste Wereldoorlog

Beide kastelen waren zo goed als klaar, maar nog onbewoond, toen in 1914 de grote oorlog uitbrak. Emile en Gaspard meld-

den zich als vrijwilliger en kwamen aan het IJzerfront terecht. De Duitsers legden beslag op de kastelen. Wallemote werd als badinrichting voor de ontluizingsdienst gebruikt, en kreeg daarvoor de bijnaam "Luizenkasteel". Het Wolvenhof was in gebruik als gevangenis voor krijgsgevangenen. Allebei kwamen ze zwaar beschadigd uit de oorlog. In het Wolvenhof was zelfs het parket als brandhout gebruikt. Na de oorlog werd het gedeeltelijk herbouwd.

Het Interbellum en de Tweede Wereldoorlog

Gaspard Vanden Bogaerde kwam ziek van het front terug en stierf in 1920. Hij liet een vrouw en twee kinderen na. Zijn weduwe hertrouwde in 1925 met Charles Vannieuwenhuysse, een officier. De nieuwe kasteelheer van Wallemote zag het wel zitten en hield er een dure levensstijl op na.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werden beide kastelen terug bezet. Op het dak van Wallemote werd een Duitse verkenning-post geïnstalleerd. Na de 18 daagse veldtocht dook Charles Vannieuwenhuysse onder, maar halfweg de oorlog werd hij opge-

pakt en naar een concentratiekamp weggevoerd. Hij overleefde de oorlog en verhuisde met zijn gezin naar Knokke-Zoute. Het kasteel Wallemote was reeds in 1943 verkocht aan de borstelfabrikant Raymond Werbrouck. Na de oorlog ging hij er met zijn zieke echtgenote wonen.

Nieuwe functies voor Wallemote

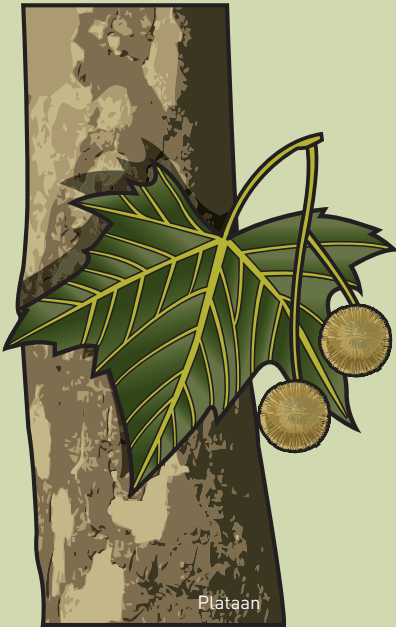
Na het overlijden van zijn vrouw, verkocht R. Werbrouck het kasteel aan de vzw die het Sint-Jozefscollege beheert. Het kasteel werd verhuurd als traiteurzaal voor feesten en huwelijken; er verbleven ook een 30-tal internen uit de hoogste jaren van het college. Het kasteelpark werd intensief gebruikt als speel- en sportterrein.

Vanaf 1989 huurde stad Izegem kasteel en park en stelde ze open voor het publiek. In 1997 werden beiden eigendom van Izegem. De Izegemse verenigingen kunnen het kasteel Wallemote gebruiken voor feesten en bijeenkomsten.

Een nieuw provinciedomein

In 2000 kocht de provincie beide kasteelparken aan. De stad Izegem werd eigenaar van het kasteel Wolvenhof, waar de h. Jean-Pierre Vanden Bogaerde, jongste zoon van Emile, en zijn echtgenote Denise van de Kerckhove woonden. De kastelen en de portierswoning zijn sinds 20 november 2001 als monument beschermd.

Het provinciedomein Wallemote-Wolvenhof werd op de dag van het park, 27 mei 2001, opengesteld voor het publiek. Beide kasteelparken werden op elkaar aangesloten. Door verdere aankopen, bebossingen en aanleg van omgevende gronden groeide dit nieuw provinciedomein uit tot 23ha. In het park van Wallemote is een parking aangelegd, een nieuwe vijver uitgegraven en tegenaan het kasteel een kinderspeelplaats ingericht. Bij de verdere aanleg zullen de wandelwegen verbeterd worden en beide parken worden verder geïntegreerd.

Parkbomen

Beide kasteelparken werden in “Engelse landschapsstijl” aangelegd. Kenmerkend zijn de natuurlijke grenzen en vormen van bosranden, wegen en vijvers. Ze werden rond 1912 geplant en er mag verondersteld worden dat de meeste bomen van toen dateren. Deze bomen zijn dus bijna 100 jaar oud, of misschien ook iets ouder indien de planters grotere bomen

gebruikten. Inlandse loofbomen werden gemengd met Zuid-Europese en Noord-Amerikaanse soorten. Daarbij werd aandacht gegeven aan kleur, groei­kracht en volume. Merkwaa­dig genoeg werd er nergens een inlandse **eik** aangeplant. In beide parken staat er wel­geteld één oudere eik, die er waarschijnlijk als zaailing terecht kwam. In de nieuwe delen van het provinciedomein zijn er wel veel eiken geplant.

Es, esdoorn en plataan

De **es** en de **esdoorn** werden talrijk aangeplant. Het zijn inlandse bomen die het goed doen op zandleem, ze zaaien zich er gemakkelijk uit. De es is een mooie boom met een licht gegroefde schors. Zijn blad is samengesteld, rond een centrale steel zitten meerdere blaadjes. Vrouwelijke essen kan men in de winter vlug herkennen doordat er trosjes gevleugelde zaden blijven hangen. De esdoorn krijgt bij het ouder worden een gladde, licht afschilferende schors. Zijn blad is handvormig en zijn zaden gevleugeld. Op het blad van de esdoorn komen soms zwarte vlekken voor, die

veroorzaakt zijn door een plaatselijke schimmelaantasting van het blad.

De **plataan** is een echte parkboom, die in beide parken veelal afwisselend met **beuk** werd aangeplant. Als Zuid-Europese soort is hij niet in staat zich uit te zaaien. Zijn handvormig blad en afschilferende schors heeft hij met de esdoorn gemeen. Zijn in plakken afvallende schors zorgt voor een duidelijk patroon van groene en witte vlekken.

Paardenkastanje en tamme kastanje

Alhoewel hun vruchten op elkaar lijken, hebben we toch met niet verwante soorten te maken. De **tamme kastanje** is als beukachtige dichte familie van de beuk en van de eik.

In de zomer bloeit de kastanje met rechtopstaande katjes. De mannelijke meeldraden zitten bovenaan; onderaan vinden we de stamperbloempjes. Na bevruchting door insecten vormen ze de bekende kastanjes, die meestal per drie in een bolster liggen. Het hout van de tamme kastanje is duurzaam en gevraagd.

De **paardenkastanje** draagt ook een stekelige bolster waarin de donkerglanzende paardenkastanjes liggen; tot zover zijn gelijkenis

Esdoorn

met de tamme kastanje. Het is een statige parkboom met mooie bloemtuien in de lente. Zijn blad is handvormig samengesteld en zijn schors glad en soms afschilferend.

Speenkruid, netel en vlier

Dit succesrijke trio leidt een gemakkelijk leven als de bosgrond maar rijk genoeg is. Een nieuw bos of park gaan ze ongevraagd koloniseren. Bloeiend **speenkruid** is een van de eerste lente-boden. Tijdens de korte voorjaarsdagen, als bomen en struiken er nog kaal bijstaan, profiteert het speenkruid van het optimale licht. Worden de dagen wat langer dan verkleurt het om tenslotte bovengronds te verdwijnen. Door het vormen van ronde knolletjes in de bladscheden zorgt speenkruid voor een ruimere verspreiding.

De **netel** verschijnt wat later op het appel. Dankzij zijn gele, taaie wortelstokken verovert hij grote oppervlakten. Waar de netel groeit, is de grond veelal stikstofrijk; zandleem en afgevalen bladeren zorgen voor een ideaal groeibed. Ook de **vlier**, een kleine boom, houdt van stikstof en verdraagt schaduw. Hij komt in blad net voor de hogere bomen het zonlicht afschermen. Om te boeien en vrucht te zetten heeft hij meer licht van doen. Aan de zonniger bosrand vormt hij witte bloemschermen die in het najaar tot

Honingzwam

zwarte bestrossen uitgroeien. Van deze vlierbessen wordt confituur en sap gemaakt.

Honingzwam en reuzenzwam

In Wallemote-Wolvenhof zijn paddenstoelen en zwammen niet zo talrijk. Voor de veeleisende soorten als amanieten, russula's en melkzwammen is de grond te rijk. Een symbiose met boomwortels zien ze niet zitten. Soorten van strooisel en dood hout zijn er talrijker, maar de min of meer echte parasieten stelen de show.

De **honingzwam**, die het van verzwakte en dode bomen en hun wortels moet hebben, komt in de late herfst te voorschijn. Het is een bruine, geschubde paddenstoel met een duidelijke ring. Ze groeit veelal in groep op stammen of takken, maar in het gras vind je ze ook individueel ; zo'n plaats wijst op ondergrondse, dode wortels. Onder de schors van bomen, die door honingzwam aangetast zijn, zie je soms een netwerk van zwarte strengen, de zgn. rhizomorfen.

De honingzwam komt zowat op alle loofbomen voor, de **reuzenzwam** uitsluitend op beuk. Meestal kiest deze zwam oudere of verzwakte beuken uit; eenmaal hij zich laat zien, is het voor de boom fataal. Vandaar dat men hem soms de "beukendoder" noemt. Maar een gezonde, jonge beuk krijgt nooit last van de reu-

zenzwam. Enkel beschadigde en oudere bomen worden aangetast. De zwam zelf is zeer groot, bruin geschubd en één-jarig, dwz. niet taai.

Reuzenzwam

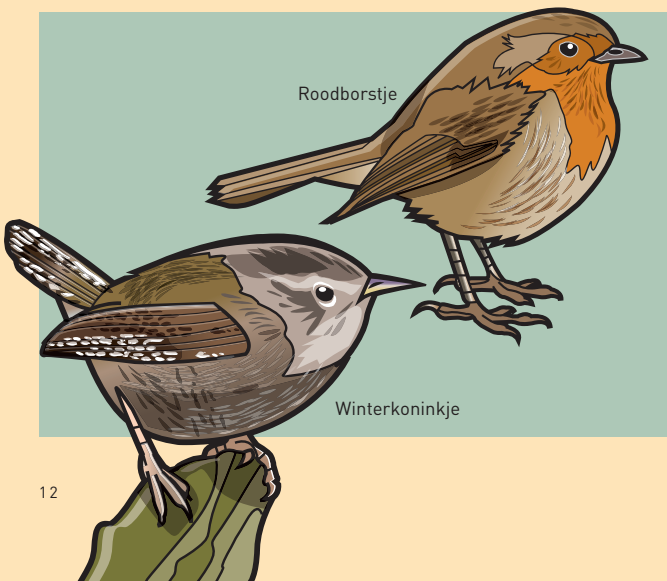
Waar spechten lachen en roffelen

Oude parken met statige bomen hebben een en ander te bieden aan het spechtenvolk. Het luidruchtigst is de **groene specht**, die schaterlachend van de lente geniet. Als groengele schicht zie je hem soms golvend vanuit het gras opvliegen. Op de grond zoekt hij mieren en andere insecten. Om eieren te leggen en te broeden hakt hij een ruime holte in een wat oudere boom.

De **grote bonte specht** is een stuk kleiner dan zijn groene naamgenoot. Zijn geroep "tjik" hoor je van ver. Maar om zich binnen zijn territorium bekend te maken zoekt de grote bonte enkele resonerende takken uit; waarop hij ritmisch roffelt. Zowel man als vrouw drummen erop los. De nestholte uithakken is mannenwerk; het broeden voor de vrouw en bij het voeden van de jongen worden de taken gedeeld. Rupsen en larven vormen het hoofdmenu. In de herfst schakelt de grote bonte over op zaden. In een spechtensmidse wordt een denappel vastgezet en de zaden worden eruit gepeuterd.

Hoe kleiner hoe luider

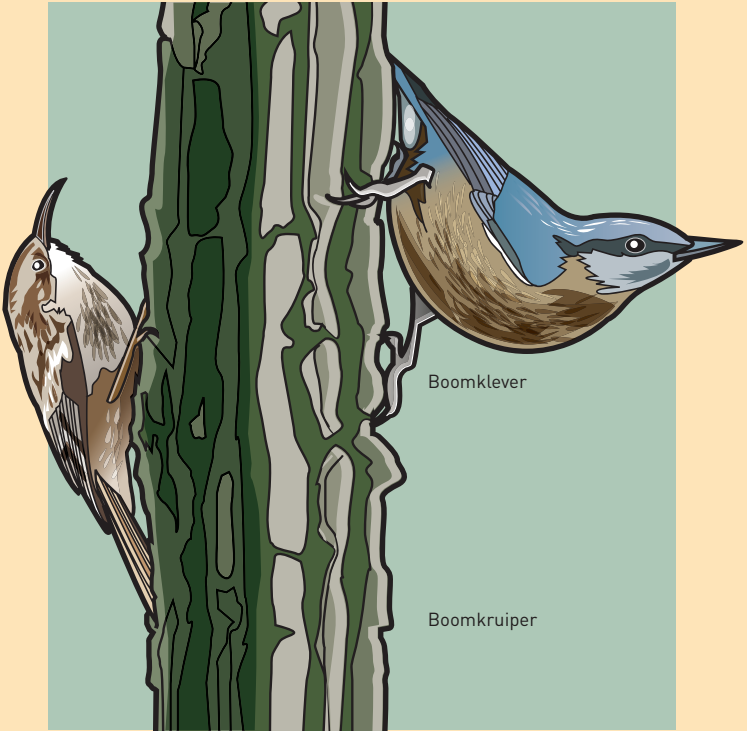
Kleine zangvogels kunnen een hoge borst opzetten; zeker het **winterkoninkje** laat zich kennen. Zijn luide trillers hoor je winter en

zomer. 's Winters bakent hij een voedselterritorium af, 's zomers lokt hij verschillende vrouwtjes naar zijn bolvormige nesten. Als winterkoninkje moet je immers je mannetje staan; één nest volstaat niet maar je bouwt er maar even zeven. Het vrouwtje kiest er het beste uit en werkt de slordige inrichting af met zachte veren. Als zijn territorium voldoende voedsel biedt, probeert het mannetje nog een tweede of zelfs derde vrouwtje te verleiden om één van zijn andere nesten te betrekken.

Het **roodborstje** is minder luidruchtig, maar zijn klaterende zang laat hij ook winter en zomer horen. Net als het winterkoninkje heeft de roodborst zich aan tuinen en parken aangepast. Hij leeft er van allerhande op de grond levende insecten. Het roodborstje is geen echte standvogel. Onze zomerbroeders trekken als het kouder wordt zuidwaarts, terwijl noordelijke roodborstjes voor de vervanging zorgen.

Kruipers en klevers

De **boomkruiper** en de boomklever zijn twee op boomstammen levende vogels, die van een ouder parkbos houden. De boomkruiper start altijd onderaan een boom en zoekt, terwijl hij spiraalsgewijze omhoog klimt, de schors af naar allerlei insecten. Eenmaal boven, vliegt hij terug naar omlaag om zijn zoektocht onderaan een volgende boom verder te zetten. Zijn bruinegevekt verenpak vormt een perfecte camouflage.

De **boomklever** ziet er heel wat bonter uit in zijn blauwachtig pakje. Het is een echte acrobaat die langs gladde stammen zowel naar boven als naar beneden klimt. Geen andere vogel, zelfs geen specht, doet hem dit na. Naast insecten bestaat zijn voedsel ook uit zaden en noten, die hij ergens tussen klemt om ze open te breken.

Leven aan de waterkant

In Wallemote-Wolvenhof komen grotere en kleinere waterpartijen voor. Vogels, insecten, slakken en amfibieën vinden er hun gading. In het voorjaar zijn het de amfibieën die het actiefst zijn. Reeds in de vroege lente trekken **pad**, **kikker**, **salamander** en co naar put of poel. Ze zetten er een geleachtige eierenmassa af en keren daarna terug aan land. Hun larven zijn op zichzelf aangewezen. In het water hebben ze veel vijanden. Vissen, kevers en libellenlarven richten er een decimering aan. Tegen de nazomer kiezen de overlevende amfibieën voor een veiliger leven aan land en werpen hun kieuwen af.

Ondertussen hebben de libellenlarven zich volgevreten en krui-
pen ze langs een stengel uit het water. Een prachtige **libel** sluipt uit zijn larvenharnas en na korte tijd kiest hij het luchtruim. Als een volleerd stuntpiloot jaagt hij op allerhande insecten. Grotere libellen luisteren naar namen als **grote keizerslibel**, **paardenbijter**, **glazemaker**, **platbuik**... Kleine libellen, de zgn. **waterjuffers** zijn niet zo'n goede vliegers en rusten uit met de vleugels op hun rug. Echte libellen spreiden hun vleugels en bij mooi weer blijven ze niet lang stilzitten. Ze wagen zich tot ver van het water om op prooien te jagen.

Provinciedomein Wallemote-Wolfenhof

info:

Provinciehuis Boeverbos
Minawa
K. Leopold III-laan 41 8200 St-Andries
T 050/40 32 57

tekst:

J. Mahieu

fotos:

P. Vandevoorde, J. Mahieu

layout en illustraties:

To the point (Zwevezele)

druk:

Communicatie-Grafische dienst Provincie

dep.:

D/2009/0248/30